

14.6.2017

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta torstai 15.6.2017 klo 10.00 /HE 47/2017 vp / Asiantuntijapyyntö

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksistä eduskunnalle

- **laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**
- **maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi**
- **laiksi sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisesta**

Asiantuntijalausunto pyydetyistä hallituksen esityksistä sosiaalihuollon palveluprosessien, päätöksenteon ja uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta:

Sosiaalihuollon palveluprosessit

Tässä yhteydessä on tarkasteltu ensisijaisesti lasten, nuorten ja perheiden palveluja. Näkemyksemme mukaan valinnanvapauslaki esitettyssä muodossa rikkoo lapsiperheiden palveluiden integraation.

Eksoten perhepalveluissa sote-integraatio halutaan säilyttää myös tulevaisuudessa rakenteissa. Osana LAPE-muutosohjelmaa integraatiota on mahdollista syventää edelleen koulujen, varhaiskasvatuksen ja nuorisotoimen suuntaan sekä vahvistaa yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Nykytilanteessa Etelä-Karjalassa neuvolat, kouluterveydenhuolto ja oppilashuolto ovat osa sote-palveluja. Kokemukset ovat olleet myönteisiä ja muun muassa pienten kuntien alueella on pystytty turvaamaan kuraattori- ja psykologipalvelut. Myös uusissa tilaratkaisuissa koulu, päiväkotit, kouluterveys, oppilashuolto ja neuvolat sijoittuvat samaan yhteyteen ja muodostavat samalla hyvän alustan perhekeskuksille. Palvelujen kynnyksettömyys ja läheteettömyys ovat madaltaneet palvelujen saatavuutta ja poistaneet jonot palveluista. Samalla pois lähettämisen kulttuurista ja silloisista työskentelystä on päästy pitkälle eroon.

Esitettyssä valinnanvapauslaissa toimintamalli olisi huomattavasti raskaampi. Oppilashuoltopalvelut olisivat ensisijaisesti kuntien toimintaa, kouluterveys

14.6.2017

liikelaitoksen toimintaa, neuvolat yhtiömuotoisen sote-keskuksen tai liikelaitoksen toimintaa ja pääosa lapsiperheiden psykososiaalisista palveluista olisi liikelaitoksen toimintaa. Käytännössä vain pieni osa lapsiperheiden varhaisen vaiheen palveluista olisi yhtiömuotoisen sote-keskuksen toimintaa. Palveluneuvonnan ja ohjauksen näkökulmasta on tärkeää, että tieto löytyy vaivattomasti asiakas- ja potilastietojärjestelmistä. Myös vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa tarvitaan toimiva järjestelmä. Lähtökohtaisesti nykyiset potilas- ja asiakastietojärjestelmät eivät tue palveluintegraatiota, sähköistä asiointia ja toimivaa tiedonkulkua. Sosiaalihuollon Kanta-palvelut ovat vasta liikkeelle lähdessä. Toimivan asiakkuuden hallintajärjestelmän kehittäminen vienee vuosia.

Päätöksenteko

Sosiaalihuollossa asiakkaalle on annettava palvelutarpeen arviointiin perustuva valituskelpoinen viranhaltijapäätös. Esitetyssä muodossa sote-keskusten ja liikelaitoksen välille muodostuu päällekkäisiä rakenteita ja lisäkustannuksia. Asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin ja päätöksenteon näkökulmasta työnjako sote-keskusten ja liikelaitoksen välillä on epäselvä ja osaksi keinotekoinen. Käytännössä joudutaan varautumaan saman tiedon moninkertaiseen kirjaamiseen.

Uudistuksen tavoitteet

Uudistuksen tavoitteena on kaventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja, parantaa palvelujen yhdenvertaisuutta ja saatavuutta sekä hillitä kustannuksia.

Eksoten integroitu toimintamalli ja kokemukset osoittavat, että sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteisiin päästään kevyemmällä rakenteella ja yhteisen sopimisen kautta. Suhteessa valinnanvapauteen asiakas saa saman lisäarvon hyvin toimivalla henkilökohtaisella budjetilla ja/tai asiakasetelien käytöllä. Nämä palvelujen tuottamistavat ovat myös asiakkaan osallisuutta lisääviä. Yhtiöittäminen sellaisenaan ei tuota lisäarvoa asiakkaalle.

Riitta Hakoma, perhepalvelujen johtaja
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskus, Eksote
Kasarminkatu 7, 53900 Lappeenranta
p. 0400 542 668
riitta.hakoma@eksote.fi